

ANA TEMA¹

10. Madde

Kamusal Tartışmaya Katkı: Gazeteciler ve Diğer Paydaşlar (Son Güncelleme Tarihi: 28.02.2025)

Giriş

Sözleşme'nin 10. maddesi, "herkesin" ifade özgürlüğünü güvence altına alırken, Mahkeme pratikte, basının demokratik bir toplumda "kamu bekçi köpeği" olarak oynadığı önemli rolü ve gazetecilerin bu bağlamdaki özel konumunu kabul etmektedir.

Böylelikle Mahkeme, kamuoyunun haber ve fikir alma ve verme hakkını kullanmasını kolaylaştırma ve bu hakkın gerçekleştirilmesine katkıda bulunma konusunda basın organlarının oynadığı önemli rolü sürekli olarak kabul etmiştir (*Magyar Helsinki Bizottság/Macaristan* [BD], 2016, § 165). Nitekim Mahkeme, gazetecilerin bilgi toplama yöntemlerinin korunması, kaynakların gizliliği, işyerleri ve özel konutların aranmasına ve eşyalara el konulmasına karşı korunmasının yanı sıra editoryal ve sunum özerkliği gibi faaliyetlerini yürütebilmeleri için somut olarak gerekli olan özgürlüklerden oluşan geniş bir koruma kapsamından yararlanmaları gerektiğinin bilincindedir (*Man ve diğerleri/Romanya* (k.k.), 2019, § 131)². Hem profesyonel (*Pedersen ve Baadsgaard/Danimarka* [BD], 2004, § 71) hem de amatör gazetecilere (emekli bir siyasetçinin haftalık dergilerde "düzenli görüş yazarı" olduğu *Falzon/Malta*, 2018, § 57 davası) arttırılmış bir koruma düzeyi sağlanmaktadır.

Bununla birlikte Mahkeme, gazeteciliğin tanımını yapmamakta, ancak "bekçi köpeği" rolünün gerçekleştirilmesi için esas olan özgürlüklerin yanı sıra bu rolü çerçeveleyen görev ve sorumlulukları vurgulayarak, **kamusal tartışmaya yapılan çeşitli katkılara**³ atıfta bulunmaktadır. Geçmişte bu rol, özellikle gazeteciler ve basın organları tarafından oynanmış olsa da, giderek daha fazla başka medya aktörleri ve medya dışı aktörler tarafından da oynanmaktadır.

Dolayısıyla Mahkeme, basından bağımsız olarak, STK'lar, akademisyenler ve kamu yararına ilişkin konulara yer veren kitapların yazarları tarafından yerine getirilen işlevin de bir "kamu bekçi köpeğinkine" benzetildiği kanaatine varmakta ve İnternet sitelerinin, kamuoyunun haberlere erişimi iyileştirmede ve genel olarak bilginin yayılmasını kolaylaştırmada büyük ölçüde katkı sağladığını göz önünde bulundurarak, 10. madde kapsamında, yüksek koruma ve blog yazarları ile popüler sosyal medya kullanıcıları tarafından yerine getirilen işlev ile ilgili talepte bulunmaktadır

¹ Bu belge Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olup Mahkeme açısından bağlayıcı değildir.

Bu tercüme, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin onayı ile yayımlanmıştır ve sadece **Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığının** sorumluluğu altındadır.

² "Sorumlu gazetecilik" kavramı da dâhil olmak üzere, "kamu bekçisi" rolleri ve Sözleşme'nin 10. maddesinin 2. fıkrası bağlamındaki görev ve sorumluluklar nedeniyle, gazetecilere ve diğer medya aktörlerine, Sözleşme'nin 10. maddesi bağlamında sağlanan arttırılmış korumanın ayrıntılı bir incelemesi için bk. [10. Madde Rehberinin](#) V. Bölümü.

³ "Kamu yararı tartışması" kavramının çerçeveleri için bk. [10. Madde Rehberinin](#) IV. Bölümü; özellikle kamu yararına yapılan bir yayın ile kamuoyunun okumak için ilgili olabileceği bir yayın arasında ayrımın yapıldığı *Couderc ve Hachette Filipacchi Associés/Fransa* [BD], 2015, §§ 101-103 ve *Mosley/Birleşik Krallık*, 2011, § 114 davaları. Bununla birlikte, kişilerin bir mesaj, görüş veya fikir ifade etmek veya kamu yararına ilişkin bir konu

hakkında bir tartışmaya katılmak istemedikleri (*C8 (Canal 8)/Fransa*, 2023, §§ 45-47) ya da Mahkemenin nihai olarak, ihtilaf konusu söylemlerin bu tür bir tartışmaya herhangi bir katkı sağlamadığı durumlarda bile (*Karaca/Türkiye*, 2023, §§ 155 ve 158) 10. maddenin her zaman uygulanabileceğinin kaydedilmesi gerekmektedir.

(*Magyar Helsinki Bizottság/Macaristan* [BD], 2016, § 168). Mahkeme aynı zamanda, bir seçim gözlemcisinin de bu tür bir işlevi yerine getirdiğini belirtmiştir (*Timur Sharipov/Rusya*, 2022, §§ 26 ve 35). Bununla birlikte, avukatlar bu kategoriye girmemektedir (*Studio Monitori ve diğerleri/Gürcistan*, 2020, § 42).

Önemli Örnekler

Web, internet siteleri, bloglar ve arama motorları üzerinden yapılan gazetecilik⁴:

- Mahkeme, *Magyar Helsinki Bizottság/Macaristan* [BD], 2016, § 168 kararında *Cengiz ve diğerleri/Türkiye*, 2015, §§ 52 ve 54 kararına atıfta bulunarak, geleneksel basın organları tarafından göz ardı edilen bazı siyasi haberlerin, genellikle belirli web siteleri aracılığıyla ifşa edildiğini ve bu durumun, **yurttaş gazeteciliğinin**⁵ ortaya çıkmasına imkân verdiğini yinelemektedir. Mahkeme, ilgili hizmetlerin engellenmesinin, kullanıcıları bilgi ve fikir alma ve verme özgürlüğü haklarını kullanabilmeleri için önemli bir araçtan yoksun bıraktığını hatırlatmaktadır.
- Mahkeme, **internet sitelerinin** erişilebilir olmalarının yanı sıra çok sayıda veri saklama ve yayma kapasiteleri sayesinde, kamuoyunun haberlere erişimini iyileştirmeye ve genel olarak bilgi iletişimini kolaylaştırmaya büyük ölçüde katkıda bulunduklarını vurgulamaktadır (diğer hususların yanı sıra, **izinsiz kamuya açık gösterilere katılmaya yönelik çağrılar** olarak kabul edilen haberlerin yayımlanması nedeniyle **bir web sitesine tamamen erişimin engellenmesiyle** ilgili olarak *OOO Flavus ve diğerleri/Rusya*, 2020, § 34; web sitelerinin oluşturulması ve paylaşılmasını kolaylaştırmaya yönelik bir **Google hizmetiyle** ilgili olarak *Ahmet Yildirim/Türkiye*, 2012, §§ 48-49; **bir günlük gazetenin internet sitesiyle** ilgili olarak *Times Newspapers Ltd/Birleşik Krallık (no. 1 ve 2)*, 2009, § 27; bir **arama motoruyla** ilgili olarak *M.L. ve W.W./Almanya*, 2018, § 91).
- Mahkeme, bir **internet portalının** editöryal sorumluluğuna ilişkin olan *Delfi AS/Estonya* [BD], 2015 kararında, ulusal hâkim gibi, portalda haber ve yorumların yayımlanmasıyla ilgili “gazetecilik faaliyeti” niteliğini kabul etmesinin ardından, Bakanlar Komitesinin üye Devletlere yönelik yeni bir medya kavramı hakkında *CM/Rec(2011)7 sayılı Tavsiye Kararına* ve “her bir aktörün, hizmetlerinin bir medya ya da ara ya da yardımcı faaliyet olarak değerlendirildiği çerçevede, hem uygun koruma biçiminden (farklılaştırılmış) hem de düzeyinden (kademeli) yararlandığı ve sorumlulukların Sözleşme’nin 10. maddesi uyarınca eşit olarak sınırlandırıldığı farklılaştırılmış ve kademeli yaklaşımına (...)” atıfta bulunmaktadır (§§ 112-113).

Dijital arşivler, veri gazeteciliği:

- Basına düşen birincil “bekçi köpeği” olma rolüne ek olarak, **hâlihazırda yayımlanmış bilgilerden arşiv oluşturmak ve bunları kamuoyuna sunmaktan** ibaret olan, ancak yine de belirli bir öneme sahip ikincil bir işlev vardır. Mahkeme bu bağlamda, arşivlerin internet üzerinden erişime açılmasının, gündemin ve bilgilerin korunmasına ve erişilebilirliğine büyük katkı sağladığını hatırlatmaktadır. Dijital arşivler, özellikle kamuoyuna hemen erişilebilir olmaları ve genellikle ücretsiz olmaları nedeniyle öğretim ve tarihsel araştırmalar için değerli bir kaynak oluşturmaktadır

⁴ Bk. aynı zamanda 10. Madde Rehberi, Bölüm XIII: “İfade özgürlüğü ve internet”.

⁵ Avrupa Birliği Adalet Divanı (ABAD), 14 Şubat 2019 tarihli *Sergejs Buivids/Datu valsts inspekcija* davasında verdiği kararda, blog yazarları gibi vatandaş gazeteci olarak belirtilen gazetecilerin de gazetecilik amaçları doğrultusunda derogasyondan yararlanıp yararlanamayacağı sorusuna olumlu yanıt vermiştir.

(*M.L. ve W.W./Almanya*, 2018, §§ 90-91 ve bu kararda yer alan atıflar). Bununla birlikte, kişisel verilerin kamuya açık haber arşivlerinde saklanması, güncel olmaması veya tarihsel ya da bilimsel herhangi bir yararı olmaması ve ilgilinin herhangi bir tanınmışlığa sahip olmaması durumunda, yayıncılar bu verileri “unutulma hakkı” kapsamında anonimleştirmekle yükümlü olabilirler (*Hurbain/Belçika* [BD], 2023, § 255). Kişisel nitelikli verilerin saklanması, Stalin dönemi savcılar gibi muhtemelen hayatını kaybetmiş kişilerle ilgili olduğunda, bu verilere ilgili yetkili makamlarca erişilmesi, “hayatını kaybeden bir kişinin özel hayatının ölümünden sonra devam etmemesi” nedeniyle özel hayata zarar teşkil edemez. Genellikle, kişisel nitelikli verilerin erişimi müteveffanın soyundan gelenlere rahatsızlık veya zarar verebilmesi durumunda, bu tür erişimi kısıtlamak amacıyla 8. madde ileri sürülebilmektedir; ancak, ilgili kişi hakkında “bağımsız” iddialar veya “mahrem” açıklamalar bulunmadığında, bu erişime izin verilebilmesi gerekmektedir (*Suprun ve diğerleri/Rusya*, 2024, §§ 96-97).

- Ulusal mevzuat uyarınca kamuya açık olan bireylerle ilgili vergi bilgilerinin önemli ölçüde yayımlanmasının mahkeme kararıyla yasaklanmasına ilişkin bir kararda, Mahkeme, başvuran şirketlerin, medya kuruluşları sıfatıyla, söz konusu verilerin geniş çapta toplanması ve yayılmasının, iç hukuk veya Avrupa Birliği düzenlemeleri bakımından “**yalnızca**” gazetecilik amacıyla gerçekleştirilen veri işleme olarak değerlendirilemeyeceğinin bilincinde olması gerektiği kanaatine varmaktadır (*Satakunnan Markkinapörssi Oy et Satamedia Oy/Finlandiya* [BD], 2017, § 151)⁶. Mahkeme ayrıca, söz konusu bilgilerin **gazeteciler tarafından normalde izlenen yollardan sapılarak elde edildiğini** tespit etmiştir (§ 185).
- Mahkeme, *Gafiuc/Romanya*, 2020, § 86 kararında, belirli bir kamu yararı kapsamına giren konuların hassas bir niteliğe sahip olabileceği ve bu konuların dikkatle ve eleştirel düşünceyle ele alınmasını gerektirdiği kanaatine varmaktadır. Böylelikle Mahkeme, bir spor gazetecisi olan başvuranın makalelerinde *Securitate* arşivlerinden elde edilen bilgileri ham biçimde ifşa ettiğini tespit etmiştir. Kişisel nitelikli verilerin işlenmesi konusunda uygulanabilir hükümlere uymak için bu bilgileri sıralamak yerine, sporcuların özel hayatının genel menfaat tartışmasına katkıda bulunacak nitelikte olmayan yönlerini kamuoyuna açıklamıştır. Dolayısıyla, araştırma akreditasyonunun geri alınması, 10. madde anlamında orantısız bir ceza değildi.
- Öte yandan Mahkeme, Federal İstihbarat Servisinin bir gazeteciye, bu servisin Nazi örgütlerine mensup görevlilerin ve işbirlikçilerinin sayısı hakkında bilgi vermeyi reddetmesinin, onun “kamu bekçi köpeği” rolünü oynamasına engel olmadığı kanaatine varmaktadır. Nitekim kişisel dosyalar incelenmiş ve bu inceleme sonucunda elde edilen bilgiler arşiv şeklinde kamuya açık hale getirilmiş olduğundan,

⁶ Mahkeme *ABAD tarafından verilen ön kararı* dikkate almıştır: ABAD, Direktifin 9. maddesinde yalnızca gazetecilik amacıyla yürütülen kişisel nitelikli veri işleme faaliyetleri için öngörülen derogasyonun, özel hayatın korunmasını ifade özgürlüğü hakkıyla bağdaştırmayı amaçladığını ve bu hakkın herhangi bir demokratik toplumdaki önemini dikkate almak için, gazetecilik de dâhil olmak üzere, bu hakla ilgili kavramların geniş bir şekilde yorumlanması gerektiğini açıklamaktadır. ABAD, Markkinapörssi ve Satamedia tarafından ulusal mevzuat uyarınca “kamuya açık” olarak nitelendirilen belgelerdeki verilerle ilgili olarak yürütülen faaliyetlere benzer olanların, iletim yolu ne şekilde olursa olsun amaçları kamuya bilgi, görüş veya fikirlerin ifşa edilmesi ise “gazetecilik faaliyetleri” olarak değerlendirilebileceği kanaatine varmaktadır. Öte yandan ABAD, gazetecilik faaliyetlerinin medya kuruluşlarına ayrılmadığını ve kâr amacı güden bir amaç ile bağlantılı olabileceğini belirtmektedir. Bununla birlikte, ABAD, somut olayda durumun böyle olup olmadığını değerlendirme sorumluluğunu ulusal mahkemeye bırakmıştır.

başvuran elde etmek istediği bilgilerin bir kısmına ulaşabilmiştir (*Saure/Almanya* (k.k.), § 38, 2021).

- Başvuran (bu haberin yazarı olan gazeteci) hakkında yürütülen hakaret davasında karar verilmesi beklenirken, bir gazetede yer alan adli yolsuzluk iddialarıyla ilgili bir haberin İnternet sitesinden seri yargılama usulü ile kaldırılmasına karar verilen bir davada, Mahkeme, seri yargılama usulünün 10. maddenin ihlaline neden olduğunu belirtmiştir. Mahkeme, özellikle seri yargılama usulü çerçevesinde verilen kararın, haberin yayımlanmasından yaklaşık bir ay sonra verildiğini, bu süre zarfında haberin kamuya açık olduğunu ve gazetenin basılı nüshalarının dağıtımını devam ederken, haber kaldırma işlemine yalnızca çevrimiçi yayın için izin verildiğini vurgulamıştır. Mahkeme, başvuranın ifade özgürlüğüne yönelik müdahalenin önemli olmadığı sonucuna varmıştır, zira bu tedbir kamusal tartışmasının özünü zedelememiştir (*Anatoliy Yeremenko/Ukrayna*, 2022, §§ 57-58).

Aktivist gruplar, sivil toplum, STK:

- Mahkeme *Steel et Morris/Birleşik Krallık*, 2005 kararında, “demokratik bir toplumda, hatta **küçük gayri resmi aktivist grupların** bile [...] faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütebilmeleri gerektiğini ve bu gruplara ve baskın akımın dışında kalan bireylere, sağlık ve çevre gibi kamu yararıyla ilgili konularda bilgi ve görüşlerin yayılmasıyla kamu tartışmasına katkıda bulunmalarına izin verilmesinin açık bir kamu yararının mevcut olduğunu” belirtmektedir (§ 89).
- Mahkeme, *Medžlis Islamske zajednice Brčko ve diğerleri/Bosna Hersek* [BD], 2017, § 86 davasında, özellikle **STK’ların** “demokratik toplumların gelişmesi, yürütülmesi ve sürdürülmesindeki” **önemli katkısını** ve bu toplumlar tarafından STK’ların “diyalog, istişare ve fikir alışverişi (...) mekanizmalarına katılmalarının teşvik edilmesinin” gerekliliğini vurgulayan *Avrupa’da sivil toplum kuruluşlarının statüsüne ilişkin temel ilkelere* atıfta bulunmaktadır.
- Seçim öncesi “sessizlik dönemi” sırasında, seçimlerle bağlantılı her türlü yasal yayın yasağı gereğince, seçimlerle ilgili bilgileri yayan STK’lara verilen ceza bağlamında, Mahkeme, idari suç raporunda (iç hukuk uyarınca iddianame teşkil eden) dernek hakkında kabul edilen suçlamanın kesin niteliğine ilişkin en ufak bir belirtinin bulunmamasının ve ulusal mahkemelerin bu suçlamayı incelerken benimsediği oldukça yüzeysel yaklaşımın, derneğin “toplumsal bekçi köpeği” işlevini yerine getirmesi üzerinde haksız bir “caydırıcı etkiye” sahip olduğu kanaatine varmaktadır (*Assotsiatsiya NGO Golos ve diğerleri/Rusya*, 2021, § 86). Mahkeme, “gazetecilerin ve medya çalışanlarının tutuklanmasına ilişkin ilkelerin, *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis)*, insan hakları savunucularının tutuklanması ve tutukluluk hallerinin devamına uygulanabileceği görüşünde” olduğundan, bu ilkenin, insan hakları savunucuları “bekçi köpeği” rolünü oynadıklarında da uygulanabilir olduğunu yinelemiştir (*Taner Kılıç/Türkiye (no. 2)*, 2022, § 147). Mahkeme ayrıca bu ilkeleri, oylama ile ilgili doğrudan ve ilk elden bilgi edinme ve görüşlerinin sonuçlarını iletme görevine sahip bir seçim gözlemcisine de uygulamıştır; seçim gözlemcisinin yüksek koruma düzeyinden yararlandığı ve “ilgili ve yeterli” herhangi bir nedenin, seçim sandığından çıkarılmasını haklı göstermediği göz önünde bulundurulduğunda, oy verme sürecini gözlemlerken ve kaydederken ilgilinin bu sandıktan zorla çıkarılması ifade özgürlüğüne yönelik orantısız bir müdahale olarak değerlendirilmiştir (*Timur Sharipov/Rusya*, 2022, §§ 26 ve 35-39).
- “Kamuoyunun dikkatini kamu yararı konularına çeken” bir dernek veya STK başkanı sıfatıyla konuşan bir yargı mensubu, genel olarak yargı mensuplarının bağımsızlıklarını tehlikeye atacak ve tarafsızlık imajını zedeleyecek nitelikte siyasi açıklama yapmaktan kaçınmaları gerekse de, yine de Sözleşme’nin 10. maddesinin korumasından yararlanabilmektedir (*Eminağaoğlu/Türkiye*, 2021, §§ 134 ve 148).
- Mahkeme, Devlet tarafından tutulan bilgilere erişim bağlamında, *Társaság Szabadságjogokért/Macaristan* 2009 kararında, **kamusal tartışma alanlarının açılması görevini** yerine getirmenin medya veya profesyonel gazetecilerle sınırlı olmadığını ve bu tür

bir alanın düzenlenmesinin bir sivil toplum kuruluşunun eylemi olabileceğini vurgulamaktadır (§ 27; bk. aynı zamanda [Magyar Helsinki Bizottság/Macaristan](#) [BD], 2016, § 159).

- Mahkeme, bir çevre savunma derneği tarafından bir kararın yayımlanması bağlamında, başvuranın, bu konuda uzmanlaşmış bir sivil toplum kuruluşu olarak, Çevre Koruma Kanunu'nda verilen "bekçi köpeği" rolünü yerine getirdiğini vurgulamaktadır. Bir derneğin bu türden bir katılımının demokratik bir toplum için gerekli olması nedeniyle Mahkeme, bunun, yerleşik içtihatlarda tanımlandığı şekliyle basın rolüne benzer olduğu kanaatine varmıştır. Sonuç olarak, bir derneğin görevini yerine getirebilmesi için, kamuoyunu ilgilendirecek nitelikteki olayları ifşa edebilmesi, onlara değer verebilmesi ve böylece yetkili kamu makamlarının faaliyetlerinin şeffaflığına katkıda bulunabilmesi gerekmektedir ([Vides Aizsardzibas Klubs/Letonya](#), 2004, § 42; [Association Burestop 55 ve diğerleri/Fransa](#), 2021, § 88; bk. aynı zamanda, hayvanları koruma derneği ile ilgili olarak [Animal Defenders International/Birleşik Krallık](#) [BD], 2013, § 103).
- Mahkeme, bir ekonomiste yöneltilen hakaret suçlaması bağlamında, ilgilinin bir haber yayını kapsamında dile getirdiği iddia edilen hakaret içeren açıklamaların "kamu yararı tartışmasına" katkı sağlayıp sağlamadığını araştırmıştır. Söz konusu açıklamalar, bir devlet hastanesinde çocuk bölümünün inşaat şantiyesinin durdurulmasına ilişkindi. Mahkeme, bir devlet hastanesi ve çocuk sağlığı ile ilgili tartışmaların "kamu yararına" olduğu ve kamuoyunun bu konuda "bilgilendirilme menfaatinin" bulunduğu sonucuna varmıştır. ([Almeida Arroja/Portekiz](#), 2024, § 73).

Kamu yararına yönelik konularda kitap yazarları olan üniversite araştırmacıları⁷:

- Mahkeme, içtihadında ve daha genel bir düzeyde Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin çalışmalarında, ifade ve hareket özgürlüğünü, bilgi verme özgürlüğünün yanı sıra "kısıtlama olmaksızın bilgi ve gerçeği arama ve yayma" özgürlüğünü güvence altına alması gereken akademik özgürlüğe verilen önemi tespit etmektedir ([Lombardi Vallauri/İtalya](#), 2009, § 43; [Sorguç/Türkiye](#), 2009, § 35, bk. aynı zamanda [AKPM'nin akademik özgürlük ve üniversitelerin özerkliği hakkında 1762\(2006\) sayılı Tavsiye Kararı](#)).

Akademik özgürlük, yalnızca akademik veya bilimsel araştırma ile sınırlı değildir, aynı zamanda akademisyenlerin, kendi araştırma, mesleki uzmanlık ve yetkinlik alanlarında, tartışmalı veya halk tarafından hoş karşılanmayan olsalar bile, görüş ve düşüncelerini özgürce ifade etme özgürlüğünü de kapsamaktadır. Bu, kamu kurumlarının belirli bir siyasi sistemdeki işleyişinin incelenmesini ve bunun eleştirilmesini içerebilir ([Mustafa Erdoğan ve diğerleri/Türkiye](#), 2014, § 40⁸; bk. aynı zamanda [Aksu/Türkiye](#) [BD], 2012, § 71). Ancak Mahkeme, başvuranların akademisyen veya sosyal medya platformlarının popüler kullanıcıları olarak mağdur olduklarını iddia edebilmek için, ihtilaf konusu tedbirin kendilerini nasıl doğrudan etkilediğini göstererek, ifade özgürlüğü haklarının devreye girmesi için yeterli somut bir yarar kanıtlamaları gerektiğini vurgulamıştır (örneğin, aslında "akademik yorumlarını veya araştırmalarını yayımlamalarının engellendiğini" iddia ederek ([Akdeniz ve diğerleri/Türkiye](#), 2021, §§ 73-75)).

⁷ Kamu yararı konularında eserlerin yazarlarıyla ilgili olarak bk. genel olarak [10. Madde Rehberi](#) ve diğer birçok atıf arasında [Chauvy ve diğerleri/Fransa](#), 2004, §§ 67-68.

⁸ Resmi olmayan çeviri.

- Bu özgürlük, özellikle akademisyenlerin, çalıştıkları kurum veya sistemle ilgili görüşlerini özgürce ifade etmelerini ve bilgi ile gerçeği kısıtlama olmaksızın yaymalarını sağlamaktadır (*Sorguç/Türkiye*, 2009, § 35; *Kula/Türkiye*, 2018, § 38; bk. aynı zamanda Mahkemenin, bir akademisyenin makalesinin günlük bir gazetede yeniden yayımlanması durumunun, Sözleşme'nin 10. maddesi açısından bir gazeteciye tanınan aynı korumadan yararlanması gerektiği kanaatine vardığı *Riolo c. Italie*, 2008, § 63 davası).
- Mahkeme, *Hertel/İsviçre*, 1998, § 50 kararında, bilhassa kesinliğin muhtemel olmadığı bir alanda, ifade özgürlüğünün yalnızca genel kabul görmüş fikirlerin açıklanmasıyla sınırlandırılmasının özellikle aşırı olabileceğini vurgulamaktadır.
- *Bielau/Avusturya*, 2024, § 44 kararında, çalışan bir hekim tarafından yayımlanan bir blog gönderisiyle ilgili olarak, Mahkeme, çalışan hekimlerin 10. madde ile güvence altına alınan ifade özgürlüğüne sahip olmaları durumunda, bu özgürlüğün kullanılmasının, hekimlerin mesleki yükümlülükleriyle dengelenmesi gerektiğini kaydetmektedir. İfade özgürlüklerine yönelik bir kısıtlama, "tıbbi konularda kategorik ve yanlış kamuya açık bilgilerin" ve "bilimsel olarak savunulamaz" bilgilerin olması durumunda haklı gösterilebilir.
- Mahkeme, *Suprun ve diğerleri/Rusya*, 2024, § 90 davasında, Sovyet dönemindeki baskılara ilişkin arşiv belgelerine erişim izni verilmemesinin, başvuruların bilgi alma haklarını kullanmalarına bir müdahale teşkil ettiği sonucuna varmıştır. Ayrıca, bu bilgilere erişimin, "kamuoyunu tarihe duyarlı hale getirmek" için faydalı olduğu değerlendirilmiştir.

Diğer atıflar

İlgili Avrupa ve uluslararası hukuk unsurları:

- Avrupa Konseyi Resmî Belgelere Erişim Sözleşmesi (AKAS no. 205)
- Bakanlar Komitesinin dijital çağda kaliteli gazetecilik için elverişli bir ortamın teşvik edilmesine ilişkin üye Devletlere yönelik CM/Rec(2022) sayılı Tavsiye Kararı (2022)
- Bakanlar Komitesinin İnternet araçlarının rol ve sorumluluklarına ilişkin üye Devletler yönelik CM/Rec(2018)2 sayılı Tavsiye Kararı (2018)
- Bakanlar Komitesinin gazeteciliğin korunması, gazetecilerin ve diğer medya mensuplarının güvenliğine ilişkin üye Devletlere yönelik CM/Rec(2016)4 sayılı Tavsiye Kararı (2016)
- Bakanlar Komitesinin üye Devletlere gönderdiği arama motorlarında insan haklarının korunması hakkında CM/Rec(2012)3 sayılı Tavsiye Kararı (2012)
- Bakanlar Komitesinin üye Devletlere gönderdiği, yeni bir medya kavramına ilişkin CM/Rec(2011)7 sayılı Tavsiye Kararı (2011)
- Bakanlar Komitesinin üye Devletlere gönderdiği, İnternetin kamu hizmeti değerini yaygınlaştırmaya yönelik tedbirlerle ilgili CM/Rec(2007)16 sayılı Tavsiye Kararı (2007)
- Bakanlar Komitesinin üye Devletlere yönelik arşivlerin iletilmesi konusunda Avrupa politikasına ilişkin R(2000)13 sayılı Tavsiye Kararı (2000)
- Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin (AKPM) akademik özgürlük ve üniversitelerin özerkliğine ilişkin 1762 (2006) sayılı Tavsiye Kararı (2006)

İlgili diğeri kaynaklar:

- [Gazetecilik ve medyanın ayrıcalıkları](#) (IRIS Özel, Avrupa Görsel İşitsel Gözlemevi, Strazburg, 2017)
- [Factsheet on whistle blowers and their freedom to impart information](#) (güncelleme tarihi Haziran 2018)
- [Gazeteciler ve diğeri medya aktörleri nasıl korunabilir?](#) (Avrupa Konseyi DGI(2020)11, Eylül 2020)

BAŞLICA İÇTİHAT ATIFLARI

- *Hertel/İsviçre*, 25 Ağustos 1998, Karar ve Hükümlerin Derlemesi 1998-VI (10. madde: ihlal);
- *Vides Aizsardzibas Klubs/Letonya*, no. 57829/00, 27 Mayıs 2004 (10. madde: ihlal);
- *Pedersen ve Baadsgaard/Danimarka* [BD], no. 49017/99, 17 Aralık 2004 (10. madde: ihlal yok);
- *Steel ve Morris/Birleşik Krallık*, no. 68416/01, AİHM 2005-II (10. madde: ihlal);
- *Riolo/İtalya*, no. 42211/07, 17 Temmuz 2008 (10. madde: ihlal);
- *Times Newspapers Ltd/Birleşik Krallık (no. 1 ve 2)*, no. 3002/03 ve 23676/03, AİHM 2009 (10. madde: ihlal yok);
- *Társaság a Szabadságjogokért/Macaristan*, no. 37374/05, 14 Nisan 2009 (10. madde: ihlal);
- *Sorguç/Türkiye*, no. 17089/03, 23 Haziran 2009 (10. madde: ihlal);
- *Lombardi Vallauri/İtalya*, no. 39128/05, 20 Ekim 2009 (10. madde: ihlal);
- *Aksu/Türkiye* [BD], no. 4149/04 ve 41029/04, AİHM 2012 (8. madde: ihlal yok);
- *Ahmet Yildirim/Türkiye*, no. 3111/10, AİHM 2012 (10. madde: ihlal);
- *Animal Defenders International/Birleşik Krallık* [BD], no. 48876/08, AİHM 2013 (10. madde: ihlal yok);
- *Mustafa Erdoğan ve diğerleri/Türkiye*, no. 346/04 ve 39779/04, 27 Mayıs 2014 (10. madde: ihlal);
- *Delfi AS/Estonya* [BD], no. 64569/09, AİHM 2015 (10. madde: ihlal yok);
- *Cengiz ve diğerleri/Türkiye*, no. 48226/10 ve 14027/11, AİHM 2015 (10. madde: ihlal);
- *Magyar Helsinki Bizottság/Macaristan* [BD], no. 18030/11, 8 Kasım 2016 (10. madde: ihlal);
- *Medžlis Islamske zajednice Brčko ve diğerleri/Bosna Hersek* [BD], no. 17224/11, 27 Haziran 2017 (10. madde: ihlal yok);
- *Satakunnan Markkinapörssi Oy ve Satamedia Oy/Finlandiya* [BD], no. 931/13, 27 Haziran 2017 (10. madde: ihlal yok);
- *Falzon/Malta*, no. 45791/13, 20 Mart 2018 (10. madde: ihlal);
- *Kula/Türkiye*, no. 20233/06, 19 Haziran 2018 (10. madde: ihlal);
- *M.L. ve W.W./Almanya*, no. 60798/10 ve 65599/10, 28 Haziran 2018 (8. madde: ihlal yok);
- *Man ve diğerleri/Romanya* (k.k.), no. 39273/07, 19 Kasım 2019 (kabul edilemez – açıkça dayanaktan yoksunluk);
- *Studio Monitori ve diğerleri/Gürcistan*, no. 44920/09 ve 8942/10, 30 Ocak 2020 (10. madde: ihlal yok);
- *OOO Flavus ve diğerleri/Rusya*, no. 12468/15 ve diğer 2 başvuru, 23 Haziran 2020 (10. madde: ihlal, 10. maddeyle bağlantılı olarak 13. madde: ihlal);
- *Gafiuc/Romanya*, no. 59174/13, 13 Ekim 2020 (10. madde: ihlal yok);
- *Eminağaoğlu/Türkiye*, no. 76521/12, 9 Mart 2021 (8 ve 10. maddeler: ihlal);
- *Akdeniz ve diğerleri/Türkiye*, no. 41139/15 ve 41146/15, 4 Mayıs 2021 (10. madde: ihlal);

- *Association Burestop 55 ve diğerleri/Fransa*, no. 56176/18 ve diğer 5 başvuru, 1 Temmuz 2021 (10. madde: ihlal yok);
- *Hájovský/Slovakya*, no. 7796/16, 1 Temmuz 2021 (8. madde: ihlal);
- *M.L./Slovakya*, no. 34159/17, 14 Ekim 2021 (8. madde: ihlal);
- *Saure/Almanya* (k.k.), no. 6106/16, 19 Ekim 2021 (kabul edilemez – iç hukuk yollarının tüketilmemesi);
- *Assotsiatsiya NGO Golos ve diğerleri/Rusya*, no. 41055/12, 16 Kasım 2021 (10. madde: ihlal);
- *I.V.Ț./Romanya*, no. 35582/15, 1 Mart 2022 (8. madde: ihlal);
- *Taner Kılıç/Türkiye (no. 2)*, no. 208/18, 31 Mayıs 2022 (5. maddenin 1, 3 ve 5. fıkraları ve 10. madde: ihlal, 18. maddenin incelenmesine gerek olmaması; 5. maddenin 4. fıkrasının kabul edilemezliği - açıkça dayanaktan yoksunluğu);
- *Timur Sharipov/Rusya*, no. 15758/13, 13 Eylül 2022 (10. madde: ihlal);
- *Anatoliy Yeremenko/Ukrayna*, no. 22287/08, 15 Eylül 2022 (ihtiyati tedbir prosedüründe 10. madde: ihlal yok, hakarete ilişkin yargılamada 10. madde: ihlal);
- *C8 (Canal 8)/Fransa*, no. 58951/18 ve 1308/19, 9 Şubat 2023 (10. madde: ihlal yok);
- *Karaca/Türkiye*, no. 25285/15, 20 Haziran 2023 (10. madde: ihlal yok);
- *Hurbain/Belçika* [BD], no. 57292/16, 4 Temmuz 2023 (10. madde: ihlal yok);
- *Almeida Arroja/Portekiz*, no. 47238/19, 19 Mart 2024 (10. madde: ihlal);
- *Suprun/Rusya*, no. 58029/12 ve diğer 4 başvuru, 18 Haziran 2024 (10. madde: ihlal);
- *Bielau/Avusturya*, no. 20007/22, 27 Ağustos 2024 (10. madde: ihlal yok).